

Sygn. akt **ICa 368/23**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 sierpnia 2023 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu I Wydział Cywilny

Przewodniczący: sędzia Joanna Składowska

Sędziowie: Barbara Bojakowska

K. P.

po rozpoznaniu w dniu 30 sierpnia 2023 roku w Sieradzu na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa P. G. (1), K. G. (1) i A. G.

przeciwko K. G. (2)

o alimenty

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Rejonowego w Sieradzu z dnia 31 maja 2023 roku, sygn. akt III RC 173/22

zmienia zaskarżony wyrok w punktach 1. i 2. i 4. w ten sposób, że:

A. w punkcie 1. podwyższa kwoty alimentów zasądzonych na rzecz małoletnich powodów K. G. (1) i A. G. z 300 do 500 (pięćset) złotych miesięcznie, czyli łącznie zasądzone alimenty na rzecz wszystkich powodów z 900 do 1 300 (tysiąc trzysta) złotych;

w pkt 4. podwyższa należną na rzecz adwokata P. G. (2) kwotę z 332,10 do 2 952 (dwa tysiące dziewięćset pięćdziesiąt dwa) złotych brutto;

oddala apelację w pozostałym zakresie;

przyznaje adwokatom P. G. (2) i E. P. zwrot kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej stronom z urzędu w postępowaniu apelacyjnym w kwotach po 2 214 (dwa tysiące dwieście czternaście) złotych brutto, które nakazuje wypłacić z funduszy Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego

w S..

Sygn. akt **ICa 368/23**

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z 31 maja 2023 r., wydanym pod sygn. akt III RC 173/22, Sąd Rejonowy w Sieradzu zasądził od pozwanego K. G. (2) na rzecz powodów P. G. (1), K. G. (1) i A. G. alimenty w kwotach po 300 złotych miesięcznie na każdego z nich, tj. łącznie 900 złotych, płatne do rąk matki dzieci, pełniącej jednocześnie wobec niepełnosprawnego P. G. (1) funkcje opiekuna - E. G. do 15 dnia każdego miesiąca, poczynając od 8 września

2022 r. z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w razie uchybienia terminowi płatności (pkt 1); oddalając powództwo w pozostałej części (pkt 2); nadając wyrokowi w pkt.1. rygor natychmiastowej wykonalności (pkt 3) oraz przyznając z funduszy Skarbu Państwa pełnomocnikom stron zwrot kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu:

- adwokatowi P. G. (2) w kwocie 332,10 złotych (pkt 4);

- E. P. w kwocie 2 952 złotych (pkt 5).

Rozstrzygnięcie zapadło przy następujących ustaleniach i wnioskach:

Powodowie są dziećmi E. G. i pozwanego K. G. (2).

P. G. (1) urodził się (...) Jest osobą niepełnosprawną, ubezwłasnowolnioną całkowicie. Opiekunem została matka E. G..

K. G. (1) urodził się (...), a A. G. 30 września 2008 r. A. jest również osobą niepełnosprawną. P. i A., z uwagi na głębokie upośledzenie umysłowe, nie są w stanie samodzielnie egzystować.

K. uczy się w liceum ogólnokształcącym i należy do najlepszych uczniów w szkole.

Powodowie zamieszkują z matką we wsi P. koło Z. w domu jednorodzinnym. E. G. prowadzi gospodarstwo rolne jest przy mocy najstarszej córki i syna K..

P. G. (1) ma przyznaną rentę w wysokości 1 997 złotych miesięcznie.

Matka otrzymuje świadczenie z tytułu opieki nad niepełnosprawnymi dziećmi w wysokości 2 400 złotych miesięcznie. Na dwoje dzieci otrzymuje także świadczenie 500 plus. K. z tytułu dobrych wyników w nauce ma stypendium Starosty w wysokości 1 500 złotych miesięcznie. Otrzymał także od Premiera jednorazowe świadczenie w wysokości 3 000 złotych.

Pozwany zamieszkuje w gospodarstwie (...), z którą w dalszym ciągu pozostaje w związku małżeńskim. Mieszka w pomieszczeniu gospodarczym. Nie pracuje zawodowo, ani dorywczo. Korzysta z pomocy rodziny. Pozwany został skazany wyrokiem

z 17 stycznia 2022 r. za znęcanie się nad rodziną, tj. żoną i synem K. G. (1) na karę jednego roku pozbawienia wolności i zastosowano wobec niego środek zapobiegawczy

w postaci zakazu kontaktowania się z w/w osobami i zbliżania się do nich na odległość mniejszą niż 50 m. Pozwany odbył karę pozbawienia wolności; opuścił zakład karny we wrześniu

2022 r. Z wykształcenia jest mechanikiem samochodowym, jednakże pracował poprzednio

w gospodarstwie rolnym. Pozwany cierpi na nadcisnienie, przepuklinę i zwyrodnienie kręgosłupa. Nie ma jednak ustalonego stopnia niepełnosprawności. Po opuszczeniu zakładu karnego obsiał 3 ha ziemi zbożem. Pozwany ma problem z nadużywaniem alkoholu; jest wobec niego prowadzone postępowanie o nałożenie obowiązku leczenia odwykowego.

Jak zauważył Sąd pierwszej instancji, na pozwanym ciąży wobec powodów obowiązek alimentacyjny, którego zakres wyznaczają przepisy art. 133 oraz 135 k.r.o. Opiekę nad powodami sprawuje matka. W ocenie Sądu, obecna sytuacja majątkowa powoda nie pozwala na zaspokajanie w pełni potrzeb dzieci, bowiem jego możliwości finansowe są ograniczone. Pozwany nie pracuje. Z przyczyn co prawda od niego zależnych znalazł się na skraju nędzy. Zamieszkuje w prowizorycznie zaadoptowanym cele mieszkalne pomieszczeniu bez wody i łazienki. Najprawdopodobniej cierpi też na chorobę alkoholową. Sytuacja majątkowa matki i dzieci jest lepsza z uwagi na uzyskiwane świadczenia. Nadto, rodzina uprawia gospodarstwo rolne o powierzchni przekraczającej 10 ha i pobiera z tego pożytki. Dochody te pozwalają na zaspokojenie podstawowych potrzeb dzieci. Zdanie Sądu, w tych okolicznościach pozwany, mimo trudności, powinien przyczyniać się nawet w niedużym stopniu do zaspokajania potrzeb dzieci. Należało uznać, że w obecnej sytuacji pozwanego ma on możliwość dorobienia nawet przy pracach dorywczych u okolicznych rolników, musi jedynie

zintensyfikować swoje starania aby znaleźć pracę. Ustalone od pozwanego kwoty alimentów nie zaspokoją w pełni potrzeb uprawnionych, jednakże będą pomocne w zaspokojeniu jakiejś ich części.

O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono na podstawie § 10 ust. 1pkt 9 i § 4 ust. 2 pkt 4 oraz 10 ust. 4 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 3 października 2016 r.

w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu.

Apelację od powyższego wyroku wnieśli powodowie, zaskarżając orzeczenie w części, tj. w zakresie pkt. 1, 2 i 4, zarzucając:

I. naruszenie art. 135 § 1 k.r.o. poprzez jego błędną wykładnię polegającą na:

a. nieuwzględnieniu zakresu usprawiedliwionych potrzeb uprawnionych pomimo, że koszty wskazane przez matkę chłopców nie wykraczały w żadnym zakresie poza ich faktyczne potrzeby i odpowiadają kosztom utrzymania osób w wieku powodów;

b. przyjęciu, że zasądzone kwoty alimentów będą pomocne w zaspokajaniu jakiejś części potrzeb uprawnionych, choć w rzeczywistości nie pokrywają one nawet w połowie kosztów wyżywienia dzieci;

c. przyjęciu, że dochody matki dzieci pozwalają na zaspokojenie potrzeb dzieci a tym samym zwolnienie niemalże w całości pozwanego z ciężącego na nim obowiązku alimentacyjnego;

d. przyjęciu iż małoletni K. otrzymuje comiesięczne stypendium naukowe zramienia Starosty w kwocie 1 500 złotych, które pozwala mu się samodzielnie utrzymać, choć w rzeczywistości stypendium było wypłacane w kwocie po 150 złotych przez 10 miesięcy nauki, co daje łącznie kwotę 1 500 złotych za cały rok szkolny;

e. przyjęciu, iż ojciec dziecka właściwie nie musi zaspokajać kosztów utrzymania dzieci z uwagi na własne trudności;

f. usprawiedliwieniu przez Sąd permanentnego bezrobocie pozwanego z. własnego wyboru przyczynami co prawda od niego zależnymi ale zdaniem Sądu nie mającymi znaczenia dla niniejszej sprawy;

g. przyjęciu iż pozwany nie ma możliwości dorobienia nawet przy pracach dorywczych, chociaż pozwany zeznał, że nie szukał on pracy w sposób aktywny;

h. przyjęciu że pozwany cierpi na nadciśnienie, przepuklinę i zwyrodnienie kręgosłupa chociaż nie wynika to absolutnie z żadnych dowodów bowiem pozwany nie przedstawił żadnej dokumentacji medycznej czy chociażby zaświadczenia lekarskiego o stanie zdrowia i istniejących u niego rzekomych schorzeniach;

i. nie uwzględnieniu zakresu zarobkowych możliwości pozwanego, który może podjąć pracę nie tylko w rolnictwie ale także w wyuczonym zawodzie, czego nie czyni tylko i wyłącznie z własnego wyboru i braku chęci pracy;

j. niewłaściwym uznaniu, iż dochodzona kwota wykracza poza możliwości zarobkowe i majątkowe pozwanego z pominięciem jego faktycznych możliwości zarobkowych;

II. naruszenie art. 135 § 2 k.r.o. poprzez:

jego niezastosowanie w sytuacji kiedy pozwany jako bezrobotny całe dni spędza na spożywaniu alkoholu i nie interesuje się potrzebami swoich dzieci małoletnich i niepełnosprawnych;

uznaniu, że pozwany nie może wykonywać czynności sprawczo-opiekuńczych przy niepełnosprawnych w stopniu głębokim dzieciach z uwagi na orzeczonej w sprawie karnej zakaz zbliżania do ich matki, co nie ma absolutnie żadnego związku z powodami i nie wyklucza wsparcia i opieki nad niepełnosprawnymi synami;

pominięciu, że matka chłopców w całości wyczerpuje swój obowiązek alimentacyjny zajmując się synami niemalże całą dobę ponieważ pozwany nie interesuje się bytem ani zdrowiem synów, nie pielęgnuje ich, nie przewija, nie karmi ani nawet nie pomaga w ich podnoszeniu choć są to dzieci leżące i całkowicie bezwładne wymagające całkowitego wsparcia ze strony osób trzecich;

naruszenie art. 135 § 3 k.r.o. poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że potrzeby uprawnionych mogą być zaspakajane ze świadczeń socjalnych przyznanych na rzecz powodów, ale zdaniem Sądu również i świadczeń przyznanych na ich matkę z tytułu niemożności podjęcia przez nią zatrudnienia z uwagi na stan zdrowia dzieci, wyłączając równocześnie w ten sposób całkowicie odpowiedzialność fiskalną pozwanego za byt jego dzieci pomimo ciężącego na nim obowiązku alimentacyjnego;

naruszenie art. 229 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i w konsekwencji pominięcie możliwości zarobkowych pozwanego:

który przyznał, że pracował aktywnie w gospodarstwie i posiada 2 tony zboża pszenicy, które zamierza sprzedać a tym samym uzyskać faktyczny dochód;

który przyznał, że starał się szukać pracy ale na pytanie pełnomocnika strony powodowej (które nie zostało zaprotokołowane) nie potrafił wskazać żadnego konkretnego miejsca;

naruszenie art. 232 k.p.c. poprzez przyjęcie, że pozwany cierpi na nadciśnienie, przepuklinę i zwyrodnienie kręgosłupa chociaż nie wynika to absolutnie z żadnych dowodów bowiem pozwany nie przedstawił żadnej dokumentacji medycznej czy chociażby zaświadczenia lekarskiego o stanie zdrowia i istniejących u niego rzekomych schorzeniach;

naruszenie art. 232 k.p.c. i art. 233 § 1 k.p.c. przez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego, skutkiem czego Sąd pierwszej instancji oparł orzeczenie na ustaleniach niezgodnych ze stanem faktycznym i zebrany w sprawie materiałem dowodowym;

naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie dowolnej nie zaś swobodnej oceny materiału dowodowego zgromadzonego w postępowaniu i wyciągnięcie z niego wniosku, że w sprawie niniejszej pozwany nie ma żadnych możliwości zarobkowych a potrzeby uprawnionych do alimentacji zamiast przez zobowiązanego powinny być pokrywane z pomocy instytucjonalnej czyli tym samym wywieść należy, że zdaniem Sądu nieuzasadniony brak podjęcia przez pozwanego pracy należy nagrodzić poprzez przerzucenie odpowiedzialności finansowej za jego dzieci na Skarb Państwa, podczas gdy prawidłowa ocena materiału dowodowego w powiązaniu z przyznaniem przytoczonych faktów za prawdziwe przez pozwanego podpowiada, że pozwany ma realne możliwości zarobkowe z których nie korzysta z przyczyn od niego zależnych;

naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. poprzez sporządzenie uzasadnienia orzeczenia w sposób uniemożliwiający właściwą kontrolę procesu decyzyjnego Sądu pierwszej instancji albowiem Sąd meriti nie wskazał na jakiej podstawie doszedł do przekonania:

a. jakie są usprawiedliwione koszty utrzymania uprawnionych powodów;

b. że pobrane jednorazowe przez małoletniego K. G. (1) stypendium naukowe wypłacane jest co miesiąc;

c. że pobierane dopłaty do gospodarstwa stanowią czysty dochód matki powodów i nie są obciążane kosztami prowadzenie gospodarstwa;

d. pozwany nie posiada możliwości realnych zarobkowych;

IX. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za jego podstawę:

poprzez sprzeczne z zebraniem w sprawie materiałem dowodowym ustalenie, że:

- małoletni K., który jest uczniem liceum osiąga najlepsze wyniki w nauce jednocześnie pracując w gospodarstwie rolnym z matką, choć matka powodów podawała, że pomaga jej córka A. z narzeczonym oraz wynajmowany pracownik;

- pozwany znalazł się na skraju nędzy, choć nie wynika to absolutnie z żadnego materiału dowodowego jak również zeznań stron;

- pozwany nie może pracować w gospodarstwie chociaż matka powodów podawała, że mąż nie chce pracować przez co musi ona wynajmować odpłatnego pracownika;

- pozwany cierpi na schorzenia które uniemożliwiają mu podjęcie jakiejkolwiek, chociażby dorywczej pracy chociaż nie zostało to potwierdzone żadnym dokumentem;

- pozwany żywi i utrzymuje się we własnym zakresie, chociaż z zeznań stron wynikało, że remont pomieszczenia wykonała córka A., a pozwany żywi się z produktów zakupywanych przez matkę powodów, które wyjada bez jej zgody z lodówki oraz garnków z gotowymi posiłkami;

- pozwany może z przyczyn od niego zależnych uchylić się od ciężącego na nim obowiązku alimentacyjnego pomimo, że żaden z synów nie jest się w stanie samodzielnie utrzymać a dwoje z nich - A. i P. są nadto osobami niepełnosprawnymi w stopniu głębokim;

- matka powodów która sprawuje nam synami niemalże całodobową opiekę, winna jeszcze obrabiać gospodarstwo domowe i rolne uzyskując dochody wystarczające na pokrycie potrzeb powodów z uwagi na niczym nieuzasadnioną niechęć pozwanego do podjęcia zatrudnienia;

- pozwany nie może pomagać w opiece nad niepełnosprawnymi synami z uwagi na orzeczony zakaz zbliżania się do żony, co pozostaje bez absolutnie żadnego związku z wykonywaniem czynności sprawczo-opiekuńczych nad A. i P., którzy wymagają wsparcia osób trzecich do każdej czynności;

- potrzeby dzieci są zaspokajanie przez świadczenia publiczne i socjalne wypłacane na ich rzecz i na rzecz ich matki;

- matka powodów pobiera dopłaty w wysokości 14 000 złotych, które stanowią jej dochód wydatkowany na potrzeby własne i dzieci, chociaż zeznawała ona, że z tych środków dokonuje

zakupów środków ochrony roślin, akcesoriów rolniczych, nasion do zasiewu oraz wielu innych produktów niezbędnych do prowadzenia gospodarstwa rolnego;

- małoletni K. pobiera comiesięczne stypendium naukowe z ramienia (...) w kwocie 1 500 złotych, które w rzeczywistości jest wypłacane w kwocie po 150 złotych przez 10 miesięcy nauki, co daje łącznie kwotę 1 500 złotych w skali całego roku szkolnego;

X. naruszenie norm prawa materialnego - § 4 ust. 1 i 2 w zw. z § 8 ust 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata urzędu poprzez ich niezastosowanie, a w konsekwencji zasądzenie na rzecz pełnomocnika z urzędu wynagrodzenia niższego niż stawka minimalna za prowadzenie sprawy o wartości przedmiotu sporu w kwocie przekraczającego kwotę 10 000,00 złotych;

XI. naruszenie norm prawa procesowego - art. 19 § 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 22 k.p.c. poprzez ustalenie wartości przedmiotu sporu stanowiącej podstawę obliczenia wynagrodzenia pełnomocnika matki małoletnich powodów z urzędu w kwocie innej niż żądana przez powódkę równowartość świadczeń alimentacyjnych za okres 1 roku oraz świadczenia dodatkowe;

XII. błędne zastosowanie wobec pełnomocnika małoletnich powodów przy ustalaniu wynagrodzenia za prowadzenie sprawy z urzędu w stawce 90 złotych na rzecz każdego z powodów w oparciu o normę § 10 ust. 9 w/w rozporządzenia podczas gdy na tej podstawie prawidłowo winno zostać zasądzenie wynagrodzenie pełnomocnikowi z urzędu pozwanego nie zaś powodów.

W oparciu o wskazane zarzuty, skarżący wnieśli o:

zmianę zaskarżonego wyroku:

- w punkcie 1., poprzez zobowiązanie pozwanego K. G. (2) do łożenia alimentów na rzecz niepełnosprawnego P. G. (1), małoletniego syna K. G. (1) i małoletniego A. G. w kwotach po 900 złotych miesięcznie na rzecz każdego z nich, to jest łącznie 2 700 złotych, począwszy od dnia wniesienia powództwa, płatne do rąk matki uprawnionych - E. G. do 15-go dnia każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminowi płatności;

- w punkcie 4., poprzez zasądzenie na rzecz pełnomocnika ustanowionego dla strony powodowej z urzędu adwokata P. G. (2) kosztów zastępstwa prawnego z tytułu udzielonej nieopłaconej pomocy prawnej kwoty 2 400 złotych netto podwyższonej o stawkę podatku VAT 552 złote, tj. łącznie kwotę 2 952 złotych;

zasądzenie na rzecz pełnomocnika ustanowionego dla strony powodowej z urzędu adwokata P. G. (2) kosztów zastępstwa prawnego z tytułu udzielonej nieopłaconej pomocy prawnej przed Sądem drugiej instancji według norm przepisanych.

Pełnomocnik pozwanego wniósł o oddalenie apelacji oraz zwrot kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powodów zasługiwała na częściowe uwzględnienie.

Podzielić w pewnym zakresie należało zarzut błędnych ustaleń faktycznych. Rację ma skarżący, że wysokość stypendium uzyskiwanego przez K. G. (1) wynosi 150 złotych miesięcznie, nie zaś 1 500 złotych, jak przyjął to Sąd Rejonowy.

Jeśli chodzi o pozostałe zarzuty w tym zakresie, to skarżący nie tyle kwestionuje fakty, lecz ich ocenę i wyciągane z nich wnioski w kontekście przesłanek ustalenia zakresu obowiązku alimentacyjnego. W znacznej części również akcentowane w apelacji okoliczności nie wpływają ostatecznie na treść rozstrzygnięcia, o czym w dalszej części uzasadnienia.

Zauważyć też należy, że art. 328 § 2 k.p.c. w obecnym stanie prawnym już nie obowiązuje. W orzecznictwie przyjmuje się zaś, że naruszenie przez sąd zasad sporządzania uzasadnienia orzeczenia (aktualnie wskazanych w art. 327¹ k.p.c.) jedynie wyjątkowo może stanowić usprawiedliwioną podstawę odwoławczą, co ma miejsce, gdy skutek uchybienia wymaganiom stawianym uzasadnieniu zaskarżone orzeczenie nie poddaje się kontroli instancyjnej. Taka sytuacja nie miała w sprawie przedmiotowej miejsca.

Podzielić należało w części zarzuty naruszenia prawa materialnego, tj. art. 135 § 1 i 3 k.r.o.

Jeśli chodzi o możliwości zarobkowe pozwanego, nie można zapominać, że rodzice mają obowiązek dokładać należytej staranności w swoich działaniach, by podolać ciężącemu na nich obowiązkowi alimentacyjnemu. Zgodnie z ugruntowanym stanowiskiem judykatury, zakres obowiązku alimentacyjnego może i powinien być większy od wynikającego

z faktycznych zarobków i dochodów zobowiązanego, jeśli przy pełnym i właściwym wykorzystaniu jego sił i umiejętności zarobki i dochody byłyby większe, a istniejące warunki społeczno - gospodarcze i ważne przyczyny takiemu wykorzystaniu nie stoją na przeszkodzie (patrz: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 1975 r., III CRN 236/76, LEX nr 7875).

Należy także z całą mocą podkreślić, że obowiązek alimentacyjny wobec dzieci małoletnich lub niezdolnych do samodzielnej egzystencji ma priorytetowe znaczenie. Rodzic winien dzielić się z dzieckiem najskromniejszym choćby dochodem, nawet kosztem określonych potrzeb własnych, w razie potrzeby ograniczając je do absolutnie niezbędnego minimum. Swoje działania w sferze wydatków winien zaś planować w taki sposób, aby nie zagrażały brakiem możliwości zaspokojenia elementarnych potrzeb uprawnionego.

Słusznie podnoszą skarżący, że pozwany nie przedstawił dowodu z jakiegokolwiek dokumentacji medycznej, która pozwoliłaby ocenić wpływ ewentualnych schorzeń na możliwość zarobkowania. Tym niemniej, wskazując na pewne dolegliwości, Sąd Rejonowy przyjął, że nie czynią one pozwanego niezdolnym do pracy.

Warto w tym miejscu także wskazać na art. 136 k.r.o., który stanowi, że jeżeli w ciągu ostatnich trzech lat przed sądowym dochodzeniem świadczeń alimentacyjnych osoba, która była już do tych świadczeń zobowiązana, bez ważnego powodu zrzekła się prawa majątkowego lub w inny sposób dopuściła do jego utraty albo jeżeli zrzekła się zatrudnienia lub zmieniła je na mniej zyskowne, nie uwzględnia się wynikłej stąd zmiany przy ustalaniu zakresu świadczeń alimentacyjnych. Wskazany przepis nie uchybia art. 135 § 1 k.r.o. co do samej zasady, że zakres świadczeń alimentacyjnych zależy - m.in. - od możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego, jednakże przy zastosowaniu art. 136 k.r.o. możliwości takie ustala się

z pominięciem wymienionych w przepisie zdarzeń, które je faktycznie ograniczają lub nawet usuwają. Sankcja art. 136 k.r.o. skierowana jest przeciwko osobom zobowiązanym do alimentacji, które z własnej woli, bez ważnych powodów, pomniejszają swoje możliwości zarobkowe (majątkowe) ze skutkiem utrudnienia lub uniemożliwienia realizacji obowiązku alimentacyjnego. Nie chodzi tu przy tym jedynie o złą wolę zobowiązanego, o świadome szkodenie interesowi rodziny, lecz ogólnie o podstawę nieliczenia się z potrzebami członków rodziny uprawnionych do otrzymania środków utrzymania. Przepis ten ma zastosowanie także w sytuacji, gdy osoba, która była już zobowiązana do świadczeń alimentacyjnych lub powinna liczyć się z rychłym powstaniem takiego obowiązku,

dopuszcza do utraty zatrudnienia albo możliwości jego uzyskania przez to, że w konsekwencji popełnienia przestępstwa została pozbawiona wolności.

Pozwany ograniczył swoje możliwości zarobkowe popełniając przestępstwo przeciwko rodzinie, w wyniku czego trafił do zakładu karnego oraz nadużywając alkoholu.

W świetle prawidłowo zastosowanych przepisów powołanych wyżej, okoliczności te nie powinny mieć zatem wpływu na ustalenie zakresu jego obowiązku alimentacyjnego.

Nadto, zgodnie z art. 135 § 3 k.r.o., na zakres świadczeń alimentacyjnych nie wpływają między innymi:

- świadczenie wychowawcze, o którym mowa w ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2019 r. poz. 2407);

- świadczenia rodzinne, o których mowa w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 111);

- rodzicielskie świadczenie uzupełniające, o którym mowa w ustawie z dnia 31 stycznia 2019 r. o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym (Dz. U. poz. 303).

Jeśli chodzi natomiast o zarzuty w zakresie uzasadnionych potrzeb powodów, należy zauważyć, że skoro zakres obowiązku alimentacyjnego wyznaczają usprawiedliwione potrzeby uprawnionego oraz zarobkowe i majątkowe możliwości zobowiązanego, górną granicą świadczeń alimentacyjnych są te ostatnie, choćby nawet nie zostały w tych granicach pokryte wszystkie usprawiedliwione potrzeby uprawnionego do alimentacji (por. wyrok Sądu Najwyższego z 20 stycznia 1972 r., III CRN 470/71, LEX 7052).

Mając na uwadze wiek, kwalifikacje i doświadczenie zawodowe oraz miejsce zamieszkania pozwanego, jego potencjał zarobkowy należy oceniać jako oscylujący wokół wynagrodzenia minimalnego, czyli obecnie kwoty około 3 600 złotych brutto, tj. niespełna 2 800 złotych netto miesięcznie. Jest to w zasadzie kwota, której zasądzenia domagają się powodowie, a zatem nie budzi żadnych wątpliwości, że pozostaje ona poza zakresem możliwości pozwanego, które musi przecież zaspokoić także swoje podstawowe potrzeby choćby na minimalnym poziomie.

Nie można również tracić z pola widzenia, że powód P. G. (1) otrzymuje rentę w wysokości 1 997 złotych miesięcznie. Pomimo zatem, że potrzeby K. i A., przy uwzględnieniu zaangażowania matki w osobistą opiekę i wychowanie, niewątpliwie uzasadniają wyższe świadczenia ze strony ojca, możliwości zarobkowe pozwanego pozwalają na łożenie łącznie na utrzymanie powodów maksymalnie kwoty 1 300 złotych miesięcznie.

Zgodzić należy się na zakończenie z apelującymi, że doszło do naruszenia przepisów regulujących wysokość kosztów zastępstwa procesowego powodów z urzędu. Opłata za czynności pełnomocnika winna być bowiem ustalana zgodnie z § 10 ust. 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu, czyli od wartości przedmiotu sporu, która wynosiła 32 400 złotych.

Z powyższych względów, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok w punktach 1., 2. i 4. w ten sposób, że podwyższył kwoty alimentów zasądzonych na rzecz małoletnich powodów K. G. (1) i A. G. z 300 do 500 złotych miesięcznie, czyli łącznie zasądzone alimenty na rzecz wszystkich powodów z 900 do 1 300 złotych oraz podwyższył należną na rzecz adwokata P. G. (2) kwotę z 332,10 do 2 952 złotych brutto. W pozostałym zakresie apelacja podlegała oddaleniu, jako bezzasadna.

Na podstawie § 2, 4 oraz 10 ust. 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu, przy zastosowaniu stawki z § 2 pkt 5 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia ministra sprawiedliwości z dnia 22 października

2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, przyznano adwokatom P. G. (2) i E. P. zwrot kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej stronom z urzędu w postępowaniu apelacyjnym w kwotach po 2 214 złotych brutto.